

Sygn. akt I BU 9/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 lutego 2010 r.,

skargi organu rentowego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
orzeczenia - wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 4 maja 2009 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2008 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 20 grudnia 2007 r. i przyznał A.B. prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w ilości odpowiadającej 2,5 tony za rok 2002.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony w okresie od 3 kwietnia 1984 r. do 1 grudnia 2004 r. był zatrudniony jako ładowacz pod ziemią, młodszy górnik pod ziemią oraz górnik pod ziemią w Przedsiębiorstwie Robót Górniczych „M.” Decyzją z dnia 8 grudnia 2004 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury, doliczając do podstawy wymiaru świadczenia pełną wartość deputatu węglowego w wymiarze 2,5 tony. Począwszy od dnia 1 stycznia 1996 r. były pracodawca ubezpieczonego odstąpił od stosowania świadczeń w postaci ekwiwalentu za węgiel i bezpłatnego węgla w naturze przysługujących emerytom i rencistom. W niniejszej sprawie ubezpieczony dochodził od organu rentowego prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za 2002 r.

Zasady i sposób realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, przysługującego osobom uprawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych za okres od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 3 grudnia 2015 r. reguluje obecnie ustawa z 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 147, poz. 1031).

W art. 2 tej ustawy zawarto definicję osób uprawnionych do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, zgodnie z którą przez takie osoby należy rozumieć emerytów i rencistów mających ustalone prawo do emerytury lub renty, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze od przedsiębiorstw robót górniczych lub przeszli na emeryturę lub rentę z tych przedsiębiorstw oraz wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych, uprawnionych do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r., którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2007 r., a po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierali ekwiwalentu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji treść art. 2 pkt 1 w/w ustawy pozwoliła zakwalifikować ubezpieczonego zarówno do pierwszej, jak i do drugiej grupy osób uprawnionych do ekwiwalentu za węgiel, ubezpieczony otrzymywał bezpłatny węgiel w naturze od Przedsiębiorstwa Robót Górniczych „M.”, przeszedł na emeryturę górnica z Przedsiębiorstwa Robót Górniczych „M.”, na mocy art. 22 ust. 2 pkt 1 protokołu 7 do Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów

Górnicych z dnia 21 grudnia 1991 r. był uprawniony do bezpłatnego węgla, nabył emeryturę górniczą przed dniem 1 stycznia 2007 r. i po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierał ekwiwalentu.

Apelację wniósł organ rentowy.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 4 maja 2009 r. oddalił apelację.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny podniósł, że apelacja powinna być zostać uwzględniona, choć nie wszystkie zarzuty są zasadne. Uszło uwadze zarówno Sądu pierwszej instancji, jak i Sądu Apelacyjnego, że jeden z warunków czyniących ubezpieczonego A. B. „osobą uprawnioną” do wypłaty ekwiwalentu za rok 2002, w rozumieniu przepisów art. 2 ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz.U. nr 147 poz. 1031) w zw. z jej art. 7 ust. 7, nie został spełniony.

Z artykułu 2 powołanej ustawy należy bowiem wyprowadzić wniosek, że ekwiwalent za 2002 r. z tytułu prawa do bezpłatnego węgla mógłby otrzymać ubezpieczony ze środków budżetowych, których Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest płatnikiem, tylko wówczas, gdyby w 2002 r. miał ustalone prawo do emerytury lub renty, a bezspornie nie posiadał takich uprawnień. Ubezpieczony po złożeniu wniosku w ustawowym terminie może uzyskać ekwiwalent z tytułu prawa do bezpłatnego węgla poczynając od 2004 r. - roku nabycia prawa do emerytury.

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny stwierdził, że pomyłkowo uwzględnił roszczenie ubezpieczonego dotyczące konkretnego roku 2002 orzekając na mocy art. 385 k.p.c., podczas gdy należało zmienić zaskarżony wyrok i oddalić odwołanie.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 4 maja 2009 r., pełnomocnik organu rentowego, zaskarżył ten wyrok w całości i wniósł o stwierdzenie jego niezgodności z prawem.

Podstawę skargi stanowi naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 2 ustawy z dnia 6. lipca 2007 r o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, to jest przez

przyjęcie, iż ubezpieczony spełnia warunki określone powołaną ustawą do uznania go za osobę uprawnioną do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za 2002 r.

Wnoszący skargę podniósł, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z przepisami art. 2 ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych.

W ocenie organu rentowego, przyjęc należy, że uprawnienie do ekwiwalentu za deputat węglowy przysługiwać może jedynie w takich sytuacjach, gdy ubezpieczony dochodzi ekwiwalentu za okresy, kiedy był już emerytem lub rencistą. Roszczenie o deputat węglowy albo ekwiwalent za taki deputat za okresy, kiedy ubezpieczony posiadał jeszcze status pracownika przedsiębiorstwa robót górniczych przysługuje mu wyłącznie względem pracodawcy i cytowana na wstępie ustawa nie daje podstaw do przeniesienia odpowiedzialności pracodawcy na organ rentowy.

Stąd też przy bezspornych ustaleniach sądu, że ubezpieczony przeszedł na emeryturę z PRG z dniem 8 grudnia 2004 r., sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa było przyznanie ubezpieczonemu na podstawie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych prawa do ekwiwalentu pieniężnego za 2002 r..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest uzasadniona.

Orzeczenie niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., to orzeczenie, które jest niewątpliwie sprzeczne z jednoznacznymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo zostało wydane w wyniku niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Innymi słowy, niezgodność z prawem powodująca powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim

przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 2008 r. I BP 51/07 i I BP 54/07; z dnia 5 września 2008 r. I CNP 27/08, LEX nr 457829, z dnia 26 lutego 2008 r., II BP 13/07, LEX nr 452429, z dnia 21 lutego 2007 r., I CNP 71/06, LEX nr 253389, dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007 nr 1, poz. 17; z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007 nr 2, poz. 35). Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony w orzecznictwie tego Sądu oraz przez część doktryny, że niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia należy oceniać przy uwzględnieniu dopuszczonej przez prawo swobody interpretacji przepisów przez sąd orzekający w drugiej instancji.

Gdy się zważy, że przy wydawaniu każdego orzeczenia sądowego dokonywana jest wykładnia stosowanego prawa, z istoty swej otwarta na wiele możliwych interpretacji, za niezgodne z prawem można uznać tylko orzeczenie oczywiście sprzeczne z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo takie, które zostało wydane w wyniku wykładni oczywiście błędnej lub wadliwego zastosowania prawa widocznych bez głębszej analizy prawniczej. W związku z tym nie można stwierdzić niezgodności z prawem orzeczenia opartego na przepisie prawa, którego treść dopuszcza możliwość różnych interpretacji i gdy za każdą z nich przemawiają uzasadnione argumenty

Istota niniejszej skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sprowadza się do zarzutu naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie przepisu art. 2 ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, to jest przez przyjęcie, iż ubezpieczony spełnia warunki określone powołaną ustawą do uznania go za osobę uprawnioną do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za 2002 r.

W uzasadnieniu orzeczenia Sądu Apelacyjnego przyjęto, że z art. 2 ustawy z 6 lipca 2007 r., należy wyprowadzić wniosek, że uprawnienie do ekwiwalentu za deputat węglowy przysługiwać może jedynie za okresy, kiedy wnioskodawca był już emerytem lub rencistą. Sąd Najwyższy natomiast w postanowieniach z 19 stycznia 2010 r.: I BU 7/09 i I BU 8/09, podobnie jak Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyrokach z dnia 19 marca 2009 r., sygn. akt III AUa 2273/08 i z dnia 5 lutego 2009 r., sygn.

akt III AUa 1807/08, uznał, że art. 2 ustawy z 6 lipca 2007 r. dotyczy osób uprawnionych, które uzyskały prawo do emerytury lub renty przed dniem 1 stycznia 2007 r., a które po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierały spornego ekwiwalentu, natomiast z regulacji tej nie wynika warunek, że ubezpieczony powinien mieć ustalone prawo do emerytury już „za 2002 r.”, a z pewnością taka wykładnia nie jest oczywistym naruszeniem prawa w przedstawionym wyżej rozumieniu, dla celów potencjalnego uwzględnienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku,

Wskazane orzeczenia dowodzą, że sprawa jest kontrowersyjna i jest dopuszczalna inna wykładnia niż ostatecznie przyjęta przez Sąd Apelacyjny. Wobec tego niezgodność z prawem (gdyby ostatecznie nawet uznać jej istnienie) nie mogłaby być oceniona jako kwalifikowana, elementarna i oczywista.

Wobec powyższego rozpoznawana skarga nie może być uznana za zasadną. Kwestionowane orzeczenie Sądu Okręgowego nie zapadło z oczywistym i rażącym naruszeniem prawa, było natomiast wyrazem dopuszczalnej interpretacji przepisów prawa materialnego.

Z tych powodów, na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.